

Інші проблеми: забезпечення системності й логічної послідовності у формуванні компетентностей, що обумовлено, з одного боку, нерозробленістю цієї проблеми в методичній науці, і, почасти, недостатнім рівнем фахової і психологічної готовності вчителя до такої діяльності; надання учневі допомоги у вигляді опорних схем, таблиць, алгоритмів для рефлексії й самооцінювання процесу, алгоритмізованої подачі навчального матеріалу тощо.

Пошук шляхів розв'язання проблем реалізації компетентнісного потенціалу предмета «українська література» є одним із основних завдань у роботі авторського колективу науковців відділу навчання української мови і літератури (А. М. Фасоля, Т. О. Яценко, В. В. Уліщенко, Г. Л. Бійчук, В. М. Тименко) під час створення підручника з української літератури для 11 класу.

ПРОБЛЕМИ КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЛІЦЕЇ

Бійчук Г. Л., канд. пед. наук

Одним із напрямків модернізації літературної освіти в Україні є впровадження компетентнісно орієнтованого навчання. Актуальність проблеми дослідження обумовлена наявністю протиріччя між запитами суспільства щодо формування компетентного учня-читача, завданнями, передбаченими нормативними освітніми документами, і неможливістю реалізувати ці вимоги засобами «традиційного» навчання.

Результатом наукових пошуків Н. Бібік, Н. Голуб, О. Ісаєвої, В. Мартиненко, О. Савченко є відповідь на окремі проблеми впровадження й оцінювання компетентнісного підходу. **Проблема перша:** невиробленість термінології й неузгодженість щодо її вживань, а саме: що таке «компетенція» й «компетентність», «компетентний учень-читач». Компетентний учень-читач є суб'єктом навчальної діяльності, що передбачає усвідомлення власних психолого-фізіологічних особливостей, прагнень, мотивів, бажань, тощо, здатності до самостійної самореалізації, самовдосконалення й самотворення. Саме рівень суб'єктності (сформованість названих умінь) є одним із показників особистісного розвитку школяра. Діяти самостійно означає без допомоги ззовні ставити цілі, планувати й організувати свою навчальну діяльність, рефлексувати й оцінювати її, вносити корективи в план. Щоб сформувати компетентність, яка охоплює не лише предметні, а й загальнонавчальні (міжпредметні) знання й уміння, зокрема організаційно-діяльнісні, маємо навчити учня керувати власною діяльністю. **Друга проблема:** зміст читацької компетентності та її місце серед інших ключових компетентностей. На наше бачення, читацька компетентність одночасно є предметною, і міжпредметною (загальнонавчальною). Це дає підстави визна-

чати і міжпредметну читацьку компетентність, якість особистості, яка виявляється в готовності й здатності самостійно здобувати й застосовувати пов'язанні з читацькою діяльністю знання та вміння розв'язувати актуальні завдання, здійснювати читацький й особистісний саморозвиток. На предметному рівні вона реалізується в художньо-читацькій, або літературній (за визначенням Державного стандарту), та інформаційно-читацькій компетентностях. Тобто йдеться про учня як суб'єкта діяльності, визначальною характерною рисою якого є готовність до самоздійснення й самотворення. Базується така готовність на знанні учня своїх фізіологічних особливостей, і передбачає осмислення своєї діяльності та змін у собі. **Третя проблема** — це визначення структури читацької компетентності й особливості її формування. **Четверта проблема** — оцінювання результатів діяльності особистості й практичний інструментарій для вчителів-словесників щодо впровадження компетентнісних завдань.

ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 11 КЛАСІ ЛІЦЕЮ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Тименко В. М.

Компетентнісний підхід у навчанні, який проголошено основою розбудови Нової української школи, суттєво змінює принципи визначення цілей освіти, методи, організаційні форми й результат навчання.

У літературній освіті такою метою є формування кваліфікованого читача, що володіє читацькою компетентністю — особистісною якістю, яка виявляється в готовності й здатності задіювати наявні і віднаходити нові знання і вміння для здійснення читацької діяльності, читацького й особистісного саморозвитку.

Читацька компетентність є складним інтегративним утворенням. У її структурі важливо виділити літературознавчу.

Результати проведеного наукового дослідження засвідчили відсутність в наукових працях усталеного погляду на сутність, зміст і структуру літературознавчої компетентності. На нашу думку, літературознавча компетентність — це здатність і готовність здобувати й застосовувати літературознавчі знання і вміння для роботи з художнім текстом. Її структуру складають: знання основних предметних (літературознавчих) понять і термінів (тематика, проблематика, стиль, напрям, літературна епоха тощо); предметні уміння (аналіз, інтерпретація, діалог із текстом, оцінне судження тощо). Важливим складником літературознавчої, як і будь-якої іншої компетентності, є організаційно-діяльнісні вміння: здатність до цілевизначення, планування, організації, здійснення, рефлексії й оцінювання читацької діяльності.